

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

323.30

3/4-08

200800972-24

Deres ref.
200800283-/SILS

Vår ref.
200801153- UA/TJU

Dato
02.04.2008

Høring - forslag til endringer i barnelova - forskotteringsloven mv - Oppfølging av St.meld. nr. 19 (2006-2007) Evaluering av nytt regelverk for barnebidrag

Vi viser til Barne- og likestillingsdepartementets brev 14. februar 2008.

Justisdepartementet har følgende merknader:

Justisdepartementet stiller seg positiv til at det for saker om deling av reisekostnader ved samvær foreslås at forliksrådet skal kunne behandle slike saker, jf. endringsforslaget til tvisteloven § 6-2 første ledd bokstav a. Justisdepartementet mener slike saker egner seg godt for mekling, sett hen til rettsområdet og de skjønsmessige vurderinger som må foretas. Hensynet til mellommenneskelige forhold kan gjøre at partene ser seg best tjent med en mekling ledet av lekfolk som ikke fokuserer for mye på rettsregler. De hensyn som begrunner unntaket for saker som angår det økonomiske oppgjøret ved samlivsbrudd, gjør seg i stor grad gjeldende også her, se Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) side 94 høyre spalte.

For øvrig bemerkes at omtalen av gjeldende rett i høringsnotatet punkt 6.4.1 Forliksmekling i saker om reisekostnader, tilsynelatende er skrevet på bakgrunn av tvistemålslovens regler. For eksempel vises det til annet avsnitt hvor det uttales at forliksrådet kan henvise saker til tingretten. Ved tvisteloven er dette erstattet med en innstillingsmulighet, jf. tvisteloven § 6-11. Punktet må gjennomgås på nytt, og Justisdepartementet v/Lovavdelingen vil kunne være behjelpelig i så måte.

Dersom en tvist om fordeling av reisekostnader ved samvær blir brakt inn for

tingretten, er det spørsmål om den skal behandles etter reglene for allmennprosess eller småkravprosess. En slik tvist vil gjelde små beløp – i praksis langt under kr 125 000 som etter tvisteloven § 10-2 annet ledd bokstav a er grensen for småkravprosess – og tvistens karakter tilsier etter Justisdepartementets mening en enkel behandlingsmåte med minst mulig kostnader for partene og aktiv prosessledelse fra dommeren.

Tvistelovens regler om småkravprosess gjelder ikke for søksmål om rettsforhold hvor partenes rådighet er begrenset, jf. tvisteloven § 10-1 tredje ledd bokstav c. Etter § 11-4 omfatter dette bl.a. saker om "barns rettsforhold etter barneloven". Det er uklart om dette omfatter alle slags krav som avgjøres etter barneloven, eller om fordelingen mellom foreldrene av reisekostnader ved samvær – til forskjell fra f. eks. underholdsbidrag – faller utenfor den kategori som § 11-4 omfatter. Spørsmålet er ikke drøftet nærmere i tvistelovens forarbeider. Det er ikke noen materiellrettslige begrensninger for foreldrenes adgang til å avtale fordeling av reisekostnader ved samvær, og det dreier seg ikke om et krav der barnet selv er rettighetshaver. Justisdepartementet er derfor tilbøyelig til å anta at krav om reisekostnader etter samvær ikke hører til saker hvor partenes rådighet er begrenset etter tvisteloven § 11-4, og det er dermed ikke nødvendig å foreslå noen lovendring for at slike krav skal bli å avgjøre ved småkravprosess. Det er imidlertid nødvendig at denne forståelsen av tvisteloven kommer klart frem i forarbeidene til endringsloven.

2 Med de endringer som den nye tvisteloven medfører, forutsatt at tvister om reisekostnader ved samvær kan behandles ved småkravprosess, kan det etter Justisdepartementets mening spørres om det er grunn til å opprettholde en særskilt, begrenset vedtakskompetanse for fylkesmannen når man ellers er gått bort fra dette ved tvister etter barneloven. Hvilket standpunkt man inntar til dette, kan tenkes å bero på hvilket behov man ser for å ha et tilbud om skriftlig behandling av slike tvister. Det vil behandling hos fylkesmannen gi, mens behandling i forliksrådet forutsetter at partene deltar i et møte i forliksrådet, jf. tvisteloven §§ 6-5 flg. Etter Justisdepartementets mening bør spørsmålet under enhver omstendighet reises og drøftes i den kommende proposisjonen.

Dersom ordningen med at fylkesmannen kan treffe vedtak om fordeling av reisekostnader ved samvær, blir opprettholdt, er Justisdepartementet enig i at fylkesmannens vedtak bør kunne tvangsfullbyrdes. Tvangsfullbyrding av slike krav skjer ved utlegg etter tvangsfullbyrdesloven kap. 7. Dette forutsetter hjemmel i en særlig lovbestemmelse, jf. tvangsfullbyrdesloven § 7-2 bokstav e. Justisdepartementet foreslår på denne bakgrunn at barnelova § 44 annet ledd nytt femte (siste) punktum utformes slik, i stedet for forslaget i høringsnotatet:

"Fylkesmannen sitt vedtak er tvangsgrunnlag for utlegg."

Justisdepartementet er også enig i at foreldrenes skriftlige avtale om deling av reisekostnader ved samvær bør kunne utstyres med tvangskraft etter vedtak av

fylkesmannen. Det kan spørres om ikke § 55 allerede i dag gir hjemmel for dette, men henvisningen til § 65 omfatter ikke tvangsfyllbyrding ved utlegg, som er det aktuelle gjennomføringsmiddel for slike krav. Vi er derfor enig i at det er grunn til å innta en særskilt hjemmel for dette i § 44, men foreslår at den knyttes mer direkte til reglene om utlegg.

Justisdepartementet stiller seg derimot spørrende til de vilkår som er foreslått i § 44 nytt tredje ledd annet punktum for å gi en avtale tvangskraft. Henvisningen til "føremålet i første leddet" er misvisende, ettersom reglene i første ledd ikke kan sies å uttrykke noe "formål". Vi anser det heller ikke treffende å trekke særskilt frem hva som er "best for barnet". Ved fordeling av reisekostnader ved samvær vil hensynet til en rimelig fordeling mellom foreldrene i lys av deres økonomiske forhold trolig stå langt mer sentralt enn hensynet til barnets beste, og bare i spesielle situasjoner vil det sist nevnte hensynet kunne gi noen veiledning av betydning. Etter Justisdepartementets mening vil det følge allerede av det foreslåtte første punktum at fylkesmannen ikke er pliktig til å etterkomme foreldrenes felles begjæring om tvangskraft, jf. ordet "kan". I forarbeidene kan det gis uttrykk for at fylkesmannen kan – eller skal – foreta en prøving av om avtalen vil virke rimelig (eller iallfall at den ikke virker urimelig eller står i strid med hensynet til barnets beste).

Etter dette foreslår Justisdepartementet at § 44 nytt tredje ledd utformes slik:

"Når begge foreldre ber om det, kan fylkesmannen fastsette at ei skriftleg avtale om deling av reisekostnader skal kunne tvangsfullførast ved utlegg etter tvangsfyllbyrdelsesloven kap. 7."

3 Justisdepartementet kan ikke slutte seg til forslaget om å endre betegnelsen "særtilskot" i § 67 annet ledd med tilhørende forskrift til "særbidrag". Forslaget bryter med den målform som barnelova har og samsvarer ikke med lovens alminnelige betegnelse "fostringstilskot" på underholdsbidrag eller den mer generelle bruk av "(penge)tilskot".

4 Vi foreslår videre at Barne- og likestillingsdepartementet benytter anledningen til å få rettet opp et par uriktige henvisninger i lov 8. juli 1988 nr. 72 om anerkjennelse og fullbyrding av utenlandske avgjørelser om foreldreansvar m v og om tilbakelevering av barn §§ 18 og 20. I § 18 annet ledd skal henvisningen til barneloven § 38 være til barnelova § 60. I § 20 første ledd skal henvisningen til barneloven § 43 første ledd nå formodentlig være til barnelova § 40 første ledd, men dette må vurderes nærmere av Barne- og likestillingsdepartementet. Feilene er oppstått ved at de aktuelle henvisningene ble oversett ved forberedelsen av lov 20. juni 2003 nr. 40. Samtidig med at de rettes opp, bør det foreslås en offisiell korttittel på loven. Vi antar at "barnebortføringsloven" kan være hensiktsmessig som en slik korttittel, da den synes allerede å være i bruk på mer uoffisiell basis."

Til slutt vil vi påpeke at henvisningen på s. 51 i høringsnotatet er feil.
Forlikrådsforskriften er nå tatt inn i tvistelovforskriften slik at henvisningen skal være
forskrift 21.12.2007 nr. 1605 til tvisteloven (tvistelovforskriften). Videre vil vi påpeke at
salærsatsen for advokater er 850 kr og ikke 845 som oppgitt på side 51.

Med hilsen

Harald Aass
seniorrådgiver

Toril Juul
seniorrådgiver